

РІШЕННЯ РАЗОВОЇ СПЕЦІАЛІЗОВАНОЇ ВЧЕНОЇ РАДИ ЩОДО ПРИСУДЖЕННЯ СТУПЕНЯ ДОКТОРА ФІЛОСОФІЇ

Спеціалізована вчена рада ID 3258 Національного університету «Острозька академія» Міністерства освіти і науки України, м. Острог, прийняла рішення щодо присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 03 – Гуманітарні науки за результатами прилюдного захисту дисертації «Єврейський світ в українській малій прозі кінця ХІХ – перших десятиріч ХХ ст.: міфопоетика, імагологія, естетика» за спеціальністю 035 – Філологія.

28 грудня 2023 року.

Семерин Христина Дмитрівна, 1995 року народження, громадянка України, освіта вища.

У 2016 році закінчила з відзнакою Національний університет «Острозька академія» та здобула кваліфікацію: ступінь вищої освіти «бакалавр», спеціальність «Філологія», професійна кваліфікація «бакалавр філології, фахівець із літературної творчості, учитель української мови та літератури».

У 2018 році закінчила з відзнакою Національний університет «Острозька академія» та здобула кваліфікацію: ступінь вищої освіти «магістр», спеціальність «Філологія», професійна кваліфікація: філолог-дослідник, викладач української мови та літератури.

З 01.10.2019 по 29.09.2023 р. року навчалася в аспірантурі Національного університету «Острозька академія».

Дисертацію виконано в Національному університеті «Острозька академія», м. Острог.

Науковий керівник – Кочерга Світлана Олексіївна, доктор філологічних наук, професор, професор кафедри української мови і літератури Національного університету «Острозька академія».

Здобувачка має 5 наукових публікацій за темою дисертації, серед них: 3 статті у наукових фахових виданнях України, 1 стаття у закордонному виданні, 1 публікація у збірнику наукових праць; а також 11 додаткових публікацій.

Перелік наукових праць:

1. Семерин, Х. (2022). Образотворення єврейського погрому в оповіданнях Марії Конопницької Mendel Gdański» (1890) і Леоніда Пахаревського «Батько» (1906): порівняльний аспект. *Studia Polsko-Ukraińskie*, 9, 162–178.
2. Семерин, Х. (2019). Подорож як стратегія осягнення єврейського світу у прозі кінця ХІХ – перших десятиріч ХХ ст. Синопис: текст, контекст, медіа, 25, 2, 68–74. <https://doi.org/10.28925/2311-259x.2019.2.2>
3. Семерин, Х. (2019). Пошуки ідентичності через осмислення

біблійноєврейських кодів в оповіданні Віктора Домонтовича «Апостоли». Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Соціальні комунікації, 30 (69), 1 / ч. 2, 53–57.

4. Семерин, Х. (2019). (Де)фрагментований єврейський світ у малій прозі Сильвестра Яричевського. Гуманітарна освіта у технічних вищих навчальних закладах. Збірник наукових праць. 39, 89–94. <https://doi.org/10.18372/2520-6818.39.13733>
5. Семерин, Х. (2019). Міфоархетипна репрезентація Єврейського в малій прозі Катрі Гриневичевої. Філологічні трактати, 11, 2, 99–105. [https://doi.org/10.21272/Ftrk.2019.11\(2\)-11](https://doi.org/10.21272/Ftrk.2019.11(2)-11)

У дискусії взяли участь голова і члени спеціалізованої вченої ради:

Вісич Олександра Андріївна, доктор філологічних наук, професор, професор кафедри української мови і літератури Національного університету «Острозька академія», присутня очно;

Пухонська Оксана Ярославівна, доктор філологічних наук, доцент, доцент кафедри української мови і літератури Національного університету «Острозька академія», з використанням засобів відеозв'язку в режимі реального часу;

Янковська Жанна Олександрівна, доктор філологічних наук, професор, професор кафедри філософії та культурного менеджменту Національного університету «Острозька академія», з використанням засобів відеозв'язку в режимі реального часу.

Захарчук Ірина Василівна, доктор філологічних наук, доцент, професор кафедри української літератури Рівненського державного гуманітарного університету, з використанням засобів відеозв'язку в режимі реального часу;

Романов Сергій Миколайович, доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри теорії літератури та зарубіжної літератури Волинського національного університету імені Лесі Українки, з використанням засобів відеозв'язку в режимі реального часу.

Загалом усі члени ради надали позитивну оцінку дисертаційному дослідженню, утім, було запропоновано низку дискусійних положень та зроблено зауваження, основними з яких є такі:

Пухонська Оксана Ярославівна, доктор філологічних наук, доцент, доцент кафедри української мови і літератури Національного університету «Острозька академія»:

1. Заявлена тема передбачає розгляд предмета дослідження у трьох аспектах: міфопоетичному, імагологічному й естетичному. Теоретичну ж основу дослідження авторка визначає пріоритетно як імагологічну зі зміщенням акцентів на геопоетику. Наукові контексти міфопоетики й літературної естетики не прописані.

2. Міфопоетика як один із пріоритетних вимірів рецензованого

дослідження могла би бути підтверджена важливими працями, які маємо і в українському літературознавстві. Наприклад, «Міф і драма у новітньому літературному контексті...» Олени Бондаревої чи «Міфологічний горизонт українського модернізму» Ярослава Поліщука. Загалом у роботі бракує акцентів на специфіку модерністської прози і з позиції жанру (мала проза стає популярною саме в цей період), і з позиції національних вимірів художнього тексту.

3. Інтерпретуючи літературні топоси єврейського світу як культурного місця і простору, годилось би взяти до уваги праці Мартіна Поллака «До Галичини. Про хасидів, гуцулів, поляків і русинів. Уявна мандрівка зниклим світом Східної Галичини та Буковини» та «Отруєні пейзажі». Теоретичний аспект підсилили би наукові висновки Марка Оже, висвітлені в одній із його найбільш ґрунтовних праць «Не-місця: Вступ до антропології гіперсучасності». Це ж стосується також особливостей антропологічного підходу до вивчення літератури. Досить детально ці аспекти досліджував і оприлюднив у монографії «Людський світ. Вступ до антропології літератури» (*Świat człowieka. Wstęp do antropologii literatury*) Едвард Касперський.

4. Категорії ідентичності, нації, етнічності, які є суттєвими у контексті роботи й часто акцентовані дослідницею, також варто було б увиразнити науковими контекстами. Маю на увазі хоча би праці Ентоні Сміта «Національна ідентичність» чи Еріка Хобсбаума «Мова, культура і національна ідентичність» та под.

Янковська Жанна Олександрівна, доктор філологічних наук, професор, професор кафедри філософії та культурного менеджменту Національного університету «Острозька академія»:

1. Робота містить дуже багато неспіврозмірних розділів, підрозділів та параграфів, окремі з яких мають обсяг дві-чотири сторінки (як параграф 3.1.4 «Семантична метафорика тіла натовпу» та інші), що для роботи такого типу видається замало. Можливо, за змістом варто було об'єднати окремі параграфи та підрозділи, оскільки робота виглядає дуже роздрібненою.

2. Загалом мені імпонує інтердисциплінарна методологія, широко задіяна дисертанткою у дослідженні, проте при розгляді окремих творів дещо не вистачало літературознавчого аналізу, текстових цитувань, характеристики героя «єврейського світу» як такого, більш точного володіння термінологією, оскільки, скажімо, терміни міфологія та міфотворчість іноді виступають як ідентичні.

3. Зважаючи на обсяг роботи, дещо забагато уваги, вважаю, приділено узагальненню та опису імагологічних студій як таких у вітчизняній та закордонній науці, хоча, з іншого боку, це може бути використано як матеріал у практиці, наприклад, для читання лекцій з методики викладання літератури чи літературознавства.

Захарчук Ірина Василівна, доктор філологічних наук, доцент, професор кафедри української літератури Рівненського державного гуманітарного

університету:

1. Дослідниця послуговується текстами, котрі належать до різних культурних епох і політичних періодів, однак при доборі й аналізі цитат, котрі відображають споріднені явища, наприклад, єврейські погроми, не здійснює естетичної й культурно-антропологічної диференціації того факту, як впливав політичний клімат доби, суспільно-політична заангажованість автора чи його естетичні смаки й етичні засади, на інтерпретацію суспільних реалій та розбудову політичної риторики й ціннісних пріоритетів. Наприклад, у дисертації при аналізі тілесного коду, як одного з факторів дискурсу насильства над єврейським світом у часи потужних суспільних трансформацій, в одній змістовій паралелі процитовано уривки з художніх творів М. Коцюбинського, І. Микитенка, О. Копиленка (с. 102). Ці автори досить різні за суспільно-політичною орієнтацією і, очевидно, ця відмінність наклала відбиток на способи кодифікації єврейського світу. Особливо це стосується постаті Івана Микитенка, одного з ідеологів імперського проєкту тоталітарної літератури, в якій насильство над ідеологічно чужим і ворожим всіляко заохочували й стимулювали; саме в літературі соціалістичного реалізму культ смерті домінував над культом життя, а постання тоталітарної літератури хронологічно збіжне зі становленням советської імперії. На моє переконання, розбудова політичного й культурного контексту довкола письменників, які творили в різних суспільно-естетичних координатах, дала б можливість авторці віднайти змістові коди в інтерпретаційних засадах власного дослідження.

2. Один із розділів дисертації присвячений ролі Біблії як одного з чинників рецепції єврейської культури. Авторка аналізує динаміку сприйняття біблійних сюжетів в умовах тоталітарного суспільства і зазначає: «Очікування катастрофи – це комплекс української людини ХХ ст. під гнітом радянського тоталітаризму» (с. 83). У такий спосіб дослідниця впритул наблизилася до проблеми кризи ідентичності та незахищеності людського життя перед насильством влади. Ці фактори мали значний вплив на зміну єврейського наративу та форми презентації єврейського світу. Окреслена проблема потребує залучення певної кількості текстів, які б слугували переконливим підтвердженням висловленого твердження. Однак, дослідниця послуговується тільки оповіданням В. Домонтовича «Апостоли», і це не дає повного уявлення про відчуження особистості в умовах тоталітарного соціуму. Очевидно, що для цілісного розуміння взаємозв'язку між риторикою тоталітарного суспільства й зміною єврейського наративу доречно послуговуватися більшою кількістю текстів.

Романов Сергій Миколайович, доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри теорії літератури та зарубіжної літератури Волинського національного університету імені Лесі Українки:

1. Не вповні з'ясованою здається специфіка порівняльної методології. У відповідній рубриці вступу – в загальному переліку й тільки останнім – згадано лише порівняльно-історичний метод. Авторка вказала, що імагологічні студії

виокремились із компаративістики, але чи це означає, що повністю одірвались від неї саме в методологічних основах? Звісно, порівняльне літературознавство не мислиме в монотрадиції. Але ж у праці йдеться про два світи, тож порівняльна методологія здається цілком витребуваною?

2. Об'єктом дослідження заявлено більше як пів століття українського письменства. Хронологічно й у вимірі стилю це три завершені періоди – реалізм (друга половина XIX ст.) – ранній модернізм (порубіжжя) і високий модернізм (міжвоєнтя). Чи літературний період у своїх світоглядних і поетикальних особливостях якось брався до уваги? Рівно ж і стильова еволюція та устійнення конкретних авторів?

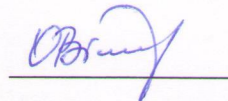
3. На означення жанрових структур авторка паралельно послуговується кількома термінами, приміром, «коротка проза», «мала проза». Чи є тут якісь генологічні відмінності, чи це просто поняття-синоніми?

Результати голосування:

«За» 5 членів ради,
«Проти» 0 членів ради,
«Утримались» 0 членів ради

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада присуджує **Семерин Христині Дмитрівні** ступінь доктора філософії з галузі знань 03 – Гуманітарні науки за спеціальністю 035 – Філологія.

Голова спеціалізованої
вченої ради ID 3258



Олександра ВІСИЧ

ПІДПИС *Вісич О. А.*
ПІДТВЕРЖУЮ
НАЧАЛЬНИК ВІДДІЛУ
КАДРІВ НАУ «ОА»

